

A Herman Ottó Emlékház Fejlesztési Programja

Közművelődési Konceptió

Készítette: Kurta Mihály

1. Pályázati Szándék Nyilatkozat

A Borsod –Abaúj –Zemplén Megyei Önkormányzat által fenntartott múzeumi szervezet megyei központja, a Herman Ottó Múzeum hivatkozással az 5/2006 (II. 24.) NKÖM rendeletre pályázati projektet nyújt be a Herman Ottó Emlékház, Miskolc – Lillafüred Erzsébet Sétány 33. Szám alatt működő állandó múzeumi kiállítóhely komplex felújítására.

1.1. A Pályázat témáinak megjelölése

1.1.1. A Herman Ottó Emlékház Miskolc – Lillafüred, Erzsébet Sétány 33.

Állandó kiállításainak teljeskörű felújítása, illetve korszerűsítése.

A kiállítások címe:

- „Herman Ottó élete és munkássága”
- „A Bükk élővilága”

A pályázathoz mellékeljük a kiállítások szakmai forgatókönyvét.

1.1.2. A Herman Ottó Emlékház, Miskolc – Lillafüred Erzsébet Sétány 33.

Az állandó kiállításokhoz kapcsolódó infrastruktúrális beruházások, műtárgy – és biztonságvédelem, látogató – gyermekbarát múzeumi funkció kialakítása, illetve fejlesztése.

A pályázathoz mellékeljük a műszaki dokumentációkat és látványterveket.

2. A Herman Ottó Emlékház létrejöttének történelmi előzményei.

Múzeumunk Herman Ottó nevét 1953-ban vette fel.

A Miskolci Papaszeren az egykori Borsod –Miskolczi Múzeum épülete előtt, amely ma állandó múzeumi kiállítóhelyünk, 1957-ben felállították Herman Ottó egészalakos szobrát, Medgyessy Ferenc alkotását, amely ma is megbecsült értéke városunknak és megyénknek.

Herman Ottó hamvainak Budapestről történő hazaszállítása összekapcsolódott azzal a rendezvénnyel, amely egy 1365-ben kelt, s Nagy Lajostól kapott oklevélre hivatkozva Miskolc várossá nyilvánításának 600. évfordulóját kívánta méltó módon megünnepelni. Az ünnepséghez kapcsolódóan 1963 és 1964 között helyreállították Herman Ottó lillafüredi házát.

Miskolc város 600. évfordulójának ünnepsége alkalmából pedig 1965-ben megnyitják az új „Emlékkiállítást”, amely Herman Ottó életét és pályáját, tudósi tevékenységét mutatja be. A nemzeti, nemzetközi hírű polihisztor tudós emlékét méltó módon ápolni nehéz felelősség. Ennek a rendkívüli küldetésnek kíván megfelelni a Herman Ottó Múzeum, amikor ezen pályázatot benyújtja, hiszen országos támogatás nélkül ezt a hatalmas szellemi és szakmai feladatot képtelen lenne ellátni.

3. Herman Ottó Emlékház revitalizációjának koncepciója

A Lillafüredi Emlékház utolsó nagy felújítása 1963 – 1964 között történt meg. Az elmúlt negyven esztendőben a nehéz anyagi helyzet miatt állagmegóvási felújításokat sem tudtunk megvalósítani, ezért az épület romos állapotban van, állandó kiállításai avittas formában működnek.

Az intézmény komplex felújításra szorul, az állandó kiállítások teljeskörű felújítása halaszthatatlan.

3.1 Épület és az infrastruktúrális rendszerek felújítása, kiépítése és korszerűsítése.

A pályázat műszaki korszerűsítése, amelyet mellékelünk részletezi a konkrét műszaki tartalmakat.

Jelen fejlesztési programunk a műszaki tartalom funkcionális oldalát emeli ki.

Az épület rekonstrukciójának megvalósulása esetén javulnak a látogatók fogadásának infrastruktúrális és szakmai feltételei.

A pályázat támogatásának függvényében fontos és új szakmai tereket nyerhetünk.

Számításaink szerint megfelelő anyagi támogatás esetén ugyanis felújítható lenne az Emlékház pince helyisége, az épület padlásteréje.

A rekonstrukció megvalósulása tehát alapterület bővülést jelent működésünkhöz.

A tereket flexibilis célú kihasználhatóságra formáljuk, hogy oktatóteremként, gyermekfoglalkoztatóként, múzeumpedagógiai terepként, múzeumi boltként egyaránt működtethetőek legyenek ezen övezetek.

A komplex felújítás lévén olyan modern múzeumi épületet, szakmai – muzeológiai tartalmakat realizálunk, amelynek eredményeként a Lillafüredi Herman Ottó Emlékház látogató – és gyermekbarát múzeummá formálódik.

3.2 Herman Ottó Emlékház revitalizációja, funkcionális hasznosítása

Tudatában vagyunk annak, hogy a Bükk élővilága az évszázadok során „meggyérült”, mégis öröndetesnek tartjuk azt a tényt, hogy a civil szervezetek és más intézmények: A Holocén Természeti Egyesület, A Miskolci Egyetem, A Miskolci Ökológiai Intézet egyre hatékonyabban tudatosítja helyi társadalmunk számára a környezettudatos életmód fontosságát.

A korabeli leírások és fotók alapján ma is rekonstruálható az a kép, hogy Herman Ottó életében milyen volt a „Peleház” és a korabeli mértékekkel mérve a házhoz tartozó kertövezet.

Komplex revitalizáció esetében vissza kellene építeni a kertben csörgedező patakot a pizstráng állománnyal együtt, a kismalmot, amely műtárgyakra oly büszke volt Herman Ottó. Ennek kivitelezése jelen anyagi helyzetünk miatt csak távlatos célunk lehet.

Jelen pályázatunkhoz kapcsolódóan lehetségesnek tartjuk azonban azt, hogy a pályázat támogatása esetén múzeumi önkénteseket foglalkoztassunk.

Velük közösen dolgozva a múzeum környezetében található természetes anyagokat felhasználva olyan „skanzen-szerű” enteriőröket építünk ki a parkban (kert), amely szorosan illeszkedik a Bükk hegység környezetéhez.

A szabadtéri „skanzenekben” erdei iskola programokat, madarak és fák napi ünnepeket rendezünk, szakemberek közreműködésével erdei ökológiai túrákat szervezünk.

A családdal érkező látogatók részére múzeumi tanösvényeket építünk meg, amelynek révén tanulmányozható a Bükkben honos élővilág, a flóra és a fauna.

4. A Herman Ottó Emlékház állandó kiállításainak korszerűsítése.

Az állandó kiállításoknak a lillafüredi Herman Ottó Emlékház a helyszíne, ahol Herman Ottó az 1889-1913 közötti időben élt és dolgozott. A nagy tudós „Pele háznak”, „Pele laknak” nevezte.

A két állandó kiállítás:

1. „Herman Ottó Élete és Munkássága”
2. „A Bükk Élővilága”

A két kiállítás ma is, sok év elteltével változatlanul vonzza a látogatókat.

A revitalizációra vonatkozó komplex pályázatot azért nyújtjuk be, mert maga a kiállítás tárgyi anyaga is és a teljes épületegyüttes felújítandó.

Halasztása és mulasztása a tudomány és az egyetemes művelődés számára egyaránt olyan értékvesztést jelenthet, amely értékeket soha vissza nem pótolhatunk.

A támogatás elnyerése esetén kiterjesztjük a multimédiás múzeumi rendszerek alkalmazását, amelynek révén izgalmasabbá válik a kiállítás, komplex értelemben pedig interaktív látogatóbarát kiállítást hozunk létre.

A modern múzeumi technológia a multimédia jól egészíti ki a tradicionális formákat.

Herman Ottó kitűnően rajzolt, írt állatmeséket, s gyermeki rajongással tudott mesélni horgász élményeiről, ezért múzeumunkban fontos szerepet szánunk a gyermek, és fiatal korú látogatóknak.

5. Történeti előzményekre épülő ősrégészeti attrakció bemutatása a Herman Ottó Emlékházban: „A Miskolci Paleolit lelet”

Miskolcon 1893. –ban megalakult a „Miskolczi Közművelődési Egyesület”.

Célját az alapszabály fogalmazta meg: „A közművelődési egyesület azért alakult, hogy Miskolcz város közönségének szellemi igényeit, felolvasások tartása, szavalatok, hangversenyek rendezése, valamint társas összejövetelek által kielégítse; továbbá városunkat minden tekintetben vidékének központjává tenni igyekezzék, azaz bevonja egyrészt fentebb vázolt működési körébe a közeli városok és községek intelligenciáját, másrészt gondoskodjék arról, hogy a műveltség közvetlen forrásaitól elzárt vidéki közönségnek ezen források üdítő

vízét felolvasásainak, s általában működésének vidékre kiterjesztése által hozzáférhetővé tegye”.

Múzeológiai érdekesség az, hogy a „Miskolczi Közművelődési Egyesület” megalakulásának évében 1893-ban Herman Ottó az un. „Bársonyházi leletet” magyarul, majd a Bécsben megjelenő szaklapban (Mitteilungen der Anthoologischen Gesellschaft) német nyelven is leközzölte, ez megkönnyítette a miskolci leletek nemzetközi megismerését.

Miskolc város, Borsod –Abaúj –Zemplén megye a kőkori szerszámok feltárása révén az 1800 –as évek végétől bizonyíthatóan ősrégészeti leletekkel rendelkezik, amelyeket a mai avasi régészeti feltárások is erősítenek.

A Lillafüredi Herman Ottó Emlékházban a korszerűsítést követően a felújított tereket kihasználva, olyan ősrégészeti enteriőr kialakítását valósítjuk meg, amely a korábbi ősrégészeti kutatásokat, a mai feltárások eredményeit mutatná be az érdeklődő nagyközönség számára.

A vitát, azt, hogy élt –e ember a jégkorszakban Magyarország területén, a századunk első évtizedében előkerült régészeti leletek döntötték el.

A végleges nemzetközi elismerés csak 1911-ben történt meg a tübingeni kongresszuson, amikor Kadic Ottokár bemutatta a szeletai eszközöket.

Terveink szerint „A miskolci paleolit lelet” című őstörténeti kiállítást interaktív formában mutatnánk be a nagyközönség számára. A multimédiára épülő úgynevezett őstörténeti látványtár egyszerre lenne modern és tradicionális. Később pedig olyan tudásközponttá fejlesztenénk a Herman Ottó Emlékházat, amely az őstörténeti kutatásokat, tudományos eredményeket tárna fel tudósok, kutatók, oktatók közreműködése révén.

A pedagógiai és andragógiai ismeretterjesztéssel összefüggő kultúraközvetítési metodikákat múzeumpedagógusainkkal és andragógusainkkal részletesen kidolgoztatjuk, hogy ezt a páratlan kulturális örökség attrakciót az érdeklődő nagyközönség megismerhesse, történeti lényegét elsajátítsa és megértse.

A lillafüredi Emlékház főleg azokat a történeti, tudományos, archeológiai eredményeket dolgozná fel paleolit témában, ami Herman Ottó nevéhez fűződik a Bársony János leletből származó kőszerszámok, Herman Ottó ősrégészeti témában írt tanulmányai. Az alábbi gondolatokat Herman Ottó írta, amelyet Szabadfalvi József egykori igazgatónk idéz:

„Semmi kétség, hogy a miskolci lelet sok évszázaddal viszi előbbre –vagy inkább a múltba vissza –Magyarország ősrégészetét. Miskolc városa pedig és a Szinva völgyének torkolata, valamint az egész Bükk hegység is majd maga felé fogja vonzani ezentúl úgy az ősrégészeket, mint a földtan híveit.”

Herman Ottó jóslata azóta beigazolódott.

A nagy tudós korában azonban nem volt vizionálható az a tény, hogy alig 100 esztendő elteltével egy új exkluzív iparág, az idegenforgalom gigantikus léptékű fejlődésnek indul.

Borsod –Abaúj –Zemplén megye, Miskolc város páratlan szépségű természeti adottságainak, kulturális –történelmi –régészeti kincseinek köszönheti, hogy sikeresen átalakíthatta a régió arculatát.

Megmutathatják a nagyvilágnak, hogy egy kis kelet –közép európai ipari régió, egy „nehézipari fellegvár” kulturális örökségének megőrzése révén képes ökorégióvá, ökovárossá válni.

A pályázat támogatói jelentősen segíthetik a Borsod – Abaúj –Zemplén régióban és Miskolc városban ezt a progresszív tendenciát, amelynek folytatódása régióink gazdasági és kulturális felemelkedését jelentheti.

Kurta Mihály

Múzeumandragógus